



Vsi starši želijo, da bi bil njihov otrok zdrav, vesel, zadovoljen in nenazadnje ... uspešen. Nemalokrat pa se pojavijo težave pri vsakdanji stvari, kot je branje. Starši se znajdejo pred uganko, kako pomagati otroku, da bo njegovo branje boljše in bolj funkcionalno.

Na začetku vam ponujava nekaj teoretičnih izhodišč, ki jih je koristno poznati; v nadaljevanju vam je na voljo nekaj izbranih nasvetov, priporočil in strategij, ki jih velja upoštevati ter uporabiti. Služijo naj vam kot vodilo in pomoč pri premagovanju bralnih težav vaših najmlajših.

Naj branje vašemu otroku postane užitek!

1 KAKO BEREMO

Različni avtorji pridobivanje veščine branja poimenujejo bralne stopnje. Bralne stopnje služijo kot vodič, kako poteka razvoj bralnih sposobnosti od začetnega do zrelega bralca. Vsak otrok prehaja med stopnjami popolnoma individualno in starostne omejitve služijo le okvirno. Stopnje si sledijo v hierarhičnem zaporedju, brez možnosti preskakovanja. Otrok mora najprej usvojiti nižjo stopnjo, da lahko preide na višjo.

Predstavljene so bralne stopnje po J. Chall (po Pečjak, 1999)

Predbralno obdobje (priprava na branje), od rojstva do 6 let

Otrok v domačem okolju pridobiva znanje o knjigah, besedah, črkah ... Otroci poslušajo pravljice, si ogledujejo ilustracije, opazijo, da so v knjigah besede sestavljene iz črk, ki jih starši berejo. Radi obnavljajo zgodbe ob slikah, se igrajo, da sami berejo. V tem obdobju spoznavajo različne vidike jezika in pridobivajo znanje o naravi besed, razvijajo se zaznavne sposobnosti vidnega in slušnega razločevanja. Vidno razločevanje (vidna diskriminacija) pomeni, da je otrok sposoben ločiti dva grafična simbola (npr. dve črki med seboj), slušno razločevanje pa pomeni, da je otrok sposoben ločiti med seboj dva glasova .

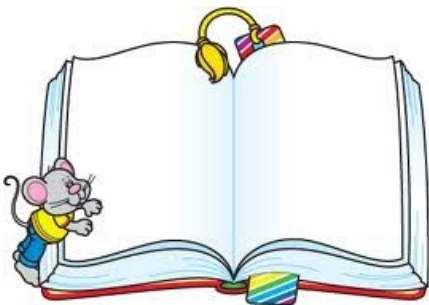
Obdobje začetnega branja, od 6 do 7 let

Učenci spoznajo in se naučijo vse črke in njihove glasove. Otrok je sprva bolj pozoren na pomen besed kot na samo obliko, zato se pri branju pojavljajo napake (prebere povsem drugo besedo, ki pa pomensko ustreza besedilu). Kasneje lahko otrok svojo pozornost porazdeli tako na grafično podobo besed kot tudi na njihov pomen in branje postane gladko, natančno.



Utrjevanje spretnosti branja (tekoče branje), starost 7–8let

Ta stopnja je namenjena utrjevanju bralne tehnike. Otrok usmeri svojo pozornost na tiskano gradivo, branje znanih zgodb, da bi avtomatiziral tehniko branja. Posledica tega je izboljšanje hitrosti branja. Hitrost in natančnost sta prvi pogoj za razumevanje. Avtomatizacija je rezultat vaje in ponavljanja. Otrok naj bere knjige z veliko slikovnega gradiva, da že iz samih slik delno razbere vsebino. Bere naj knjige, kjer so mu znane zgodba ali osebe ali kjer mu je poznana vsaj zgradba zgodbe.



Učenci z bralno-napisovalnimi težavami imajo velike probleme ravno na stopnji začetnega branja in utrjevanja spretnost branja, kjer gre predvsem za avtomatizacijo tehnike branja.

Branje za učenje (odkrivanje pomena), starost 9–14let

Z branjem otrok pridobiva novo znanje. Branje postane poleg poslušanja in gledanja temeljno sredstvo za pridobivanje znanja, z branjem se otrok uči.

Sprva otrok presoja informacije le z vidika avtorja. Ne izraža še svojega odnosa do besedila. Informacije, s katerimi se v besedilu srečuje, sprejema dokaj nekritično. Ob koncu te faze se otrok približa branju, značilnemu za odraslega bralca. Sposoben je vzpostaviti določeno razmerje do besedila, analizira, kaj bere, sintetizira prebrano in se kritično odziva na stališča, s katerimi se pri branju srečuje.

Večstranski pregled na prebrano (odnosi in stališča), starost 14–18let

Bralec je sposoben sprejemati, primerjati, presojati prebrano iz različnih zornih kotov. Zaveda se lastnih dejavnosti med branjem; spremlja, nadzoruje, vrednoti lastno razumevanje prebranega med branjem in pozna načine spoprijemanja s problemi, na katere naleti med branjem.

Konstrukcija in rekonstrukcija (pogled na svet), od 18. leta dalje

Je zrelo obdobje branja. Bralca odlikuje selektiven in fleksibilen pristop k branju, bralno učinkovitost pa mu zagotavlja široko splošno znanje ter specifično znanje s področja, ki ga vsebuje bralno gradivo.

2 KAJ PA, ČE MOJ OTROK NE ŽELI BRATI (BRALNA MOTIVACIJA)



Interes za branje kažejo že predšolski otroci, pa tudi mlajši šolarji, tako da prosijo odrasle za branje ali pa sami posežejo po knjigah. Ko jim je neka knjiga všeč, bi jo radi poslušali ali brali znova in znova. Otroci radi skupaj s starši obiskujejo knjižnice, kjer tudi sami povedo, kakšne knjige bi radi brali. Starši so vzor in otrokom pokažejo, da je branje prijetno, zabavno in koristno. Knjige naj bodo otroku tako dostopne kot igrače, v dosegu njihovih rok ali na vidnih mestih, v prostorih, v katerih se zadržuje.

Na motivacijo za branje vplivajo številni dejavniki, kot so stališča oz. odnos do branja, interes, notranja čustvena stanja pri otroku, zatopljenost in radovednost, vedoželjnost itd. Motiv, ki spodbuja branje, je tudi želja po uspehu, ki pa jo krepijo »zunanj ojačevalci« – spodbujanje učiteljev, staršev, cilji, ki si jih otrok postavi, dosežek, priznanje, npr. dobra ocena. Tako otrok bere zato, da bi dobil dobro oceno pri različnih predmetih v šoli.

Med branjem in motivacijo za branje obstaja vzajemna povezava. Tekoče gladko branje olajšuje razumevanje prebranega in vodi k večji bralni učinkovitosti. Učenec, ki gladko bere, se branja in bralnih nalog lažje loti in vztraja pri njih do končnega cilja. Otroku, ki ni motiviran za branje, se izogiba učnim situacijam, v katerih se je potrebno učiti s pomočjo branja, kar vodi k manjši učni uspešnosti. Manj ko učenci berejo, slabše strategije bralnega razumevanja razvijejo in s tem po uspešnosti zaostajajo za vrstniki.

3 KAKO IZBRATI USREZNO LITERATURO



Vse se začne pri obliki besedila ...

Stvari, pri katerih smo manj uspešni in za katere potrebujemo več napora ter časa, dostikrat zavračamo. Podobno je z otroki, ki imajo težave z branjem. Na poti usvajanja te pomembne veščine jih lahko čaka nešteto preprek, na katere odrasli, ki imamo spretnost branja že avtomatizirano, niti ne pomislimo. Izbrali sva nekaj osnovnih priporočil, ki pomagajo, da je izbira literature otroku prijazna.

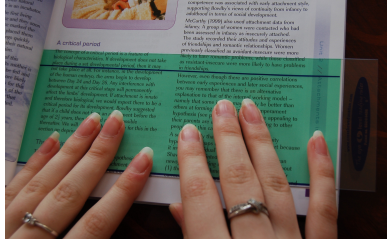
Pazimo na:

- **velikost tiska** – Večji kot bo tisk, več prostora bo ta zasedel. Otrok bo imel občutek, da je prebral več. Poleg tega je večji tisk lažje berljiv. Velikost črk naj bo od 14pt do 18pt.

- **vrsto tiska** – VELIKE TISKANE ČRKE SO, V NASPROTJU Z MALIMI TISKANIMI ČRKAMI, TEŽJE BERLJIVE. Male tiskane črke namreč s svojimi repki in zankami nad in pod črto poudarjajo svojo obliko.

- **obliko tiska** – *Pazimo, da bo tisk čitljiv. Dešifriranje posameznih črk lahko vzame otroku preveč časa in napora. Bolj kot bo pozoren na dekodiranje, manj bo sledil vsebini prebranega. Izogibajmo se poševnemu tisku, saj otežuje branje. Najustreznejše oblike tiska so Arial, Verdana, Helvetica, Tahoma in Trebuchet.*

- **razmak med vrsticami** – Besedilo, ki je preveč skupaj, pripomore k težavi s sledenjem. Otrok se izgubi in pogosto preskoči bralno vrstico. V pomoč mu bo, če bodo te razmaknjene 1.5–2 krat.



V kolikor ima otrok izrazite težave s sledenjem, je priporočljiva uporaba bralnih ravnilc.

- **poravnava vrstic** – Slikanice oziroma knjige, ki imajo besedilo poravnano ob levem robu, so lažje berljive, saj so presledki med besedami enakomerni. V nasprotju z omenjeno poravnavo je pri obojestranski poravnavi tekst bolj razdrobljen, presledki pa neenakomerni, kar otežuje branje.

- **kontrast med ozadjem in črkami** – Otroci lahko tožijo, da se ob njihovem branju prične tekst premikati, da črke **zašepeljo** (zapešejo) in da postajajo vrstice zamegljene. Vzrok gre iskati v neprimernem kontrastu med ozadjem in črkami.

Priporočljiv je npr.

okrepljen temno zelen tisk na svetlo zelenem papirju

ali

okrepljen temno zelen tisk na rumenem papirju.

Glede na to, da je pri večini slikanic oziroma knjig prisoten navaden kontrast (črn tisk na belem papirju) lahko otroku pomagamo z bralnimi ravnilci ali z barvnimi prosojnicami, ki zmeščajo učinke običajno natisnjene besedila (preprečijo bleščanje).

- **obliko strani** – Slikanice razdobljenim besedilom otrokovo branje.



in knjige z otežujejo

Besedilo naj bo le na eni strani, ločeno od ilustracije.



Besedilo se lahko nahaja tudi pod ilustracijo.

- **lego besedila**

Besedilo na grafičnem ozadju oziroma na ilustraciji ni primerno za branje. Otrok utegne imeti težave.



... in konča pri vsebini

Branje literature v tujem jeziku je v marsičem podobno branju naših otrok. Četudi imamo tehniko branja usvojeno, ni nujno, da bomo tudi razumeli, kaj smo prebrali. Vzrok je lahko bodisi slabše besedišče bodisi niz dolgih, zapletenih povedi, ki otežujejo razumevanje prebranega.

Upoštevajmo:

- **način pisanja** – »Željeno je, da otrok bere besedila, ki ga neposredno nagovarjajo in kjer je prisoten dvogovor. Navedeno bo prispevalo k dinamiki, pestrosti in razgibanosti dogajanja. Otroku bodo takšna besedila omogočila, da se bo v dogajanje lažje vživel. Razumete, kaj vam želimo sporočiti?«

- **jezikovno poenostavljene vsebine** – Pazimo, da bodo otroci posegali po slikanicah oziroma knjigah, ki vsebujejo čim več kratkih in enostavnih povedi, saj bodo na ta način lažje razumeli, kaj so prebrali, s tem pa se bo večalo njihovo zanimanje za branje, ki je zelo pomemben del našega življenja, saj se z njim srečujemo vsakodnevno.

4 KAKO VEDETI, ALI JE BESEDILO JEZIKOVNO USTREZNO

Zavedamo se, da je izbira jezikovno ustrezne in primerne literature ključnega pomena za uspešno branje, zato vam predstavljamo strategijo, ki bo vašemu otroku pomagala pri izbiri jezikovno ustreznega besedila.

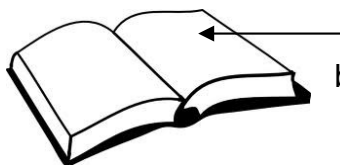
TEST PETIH PRSTOV



1. Izberi , ki ti je všeč.

2. Odpri jo na sredini.

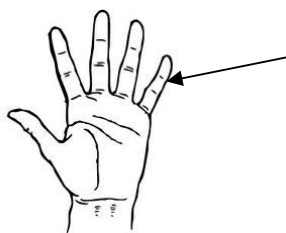
3. Poskusi najti



brez ilustracij oziroma slik.

4. Prični brati na vrhu. Nadaljuj z branjem, dokler ne prideš do besede, ki je ne poznaš.

5. Postavi svoj




na to neznano besedo.

6. Nadaljuj z branjem. Vsakič, ko prideš do besede, ki je ne poznaš, postavi nanjo naslednji prst.

7. Če ti zmanjka prstov, še preden prideš do konca strani, je knjiga pretežka za samostojno branje.

8. Če nisi porabil nobenega prsta, je verjetno knjiga zate preveč enostavna.



9. Če si porabil manj kot  in več kot en ali dva prsta, ko si prebral celotno stran, je knjiga zate primerna, saj ti bo pomagala, da postaneš spretnejši bralec.

Predstavlja vam tudi okvirni seznam lažje berljivih knjig, namenjenih bralcem z disleksijo, bralcem z drugimi bralnimi težavami, oklevajočim bralcem, pa tudi bralcem s slabšim jezikovnim znanjem slovenščine (za slovenske otroke v zamejstvu in v drugih državah).

SEZNAM LAŽJE BERLJIVIH KNJIG

Za začetne bralce

BAUMGART, Klaus: **Lara gre v šolo**. Tudi druge slikanice o Lari. Ljubljana: Kres.
CARL, Eric: **Slikanice**, vsi naslovi. Ljubljana: Epta.
HILL, Eric: **Slikanice**, vsi naslovi. Ljubljana: Mladinska knjiga.
JENNINGS, Sharon: **Zbirka Beremo s Frančkom**. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
LANGEN, Annette: **Feliksova pisma in Feliksova pisma iz cirkusa**. Ljubljana: MK.
MANČEK, Marjan: **Zbirka Modri medvedek**. Ljubljana, Mladinska knjiga.
ŠTEFAN, Anja, 2000: **Lešniki, lešniki**. Ljubljana: Mladinska knjiga.
VELTHUIJS, Max: **Zbirka Žabec**. Ljubljana: Epta, Slovenska knjiga in Mladinska knjiga.
Zbirka Sončnice (različni avtorji, različni naslovi). Ljubljana: DZS.

Za bralce 1. triletja

MUCK, Desa: **Zbirka Anica**. Ljubljana: Mladinska knjiga.
NÖSTLINGER, Christine: **Zbirka Franceve zgodbe**. Celovec: Mohorjeva.
NÖSTLINGER, Christine: **Zbirka Mini**. Ljubljana: Slovenska knjiga in Piano.
OSBORNE, P. M.: **Zbirka Čarobna hišica na drevesu**. Ljubljana: Grlica.
SIMON, Francesca: **Zbirka Grozni Gašper**. Tržič: Učila International.
VIDMAR, Janja: **Zbirka Navihanček Matic**. Ljubljana: Karantanija.
VIDMAR, Janja. 2006: **Bučko Superga**. Ljubljana: Karantanija.
Zbirka Berem sam (različni avtorji, različni naslovi). Ljubljana: Kres.
Zbirka Levčki (različni avtorji, različni naslovi). Ljubljana: Grlica.
Zbirka Pirati (različni avtorji, različni naslovi). Ljubljana: Grlica.
Zbirka Zakladnica (različni avtorji, različni naslovi, štiri težavnostne stopnje). Ljubljana: Educy.

Za bralce 2. triletja

BANSCHERUS, Jürgen: **Zbirka Detektiv Kvjatkovski**. Tržič: Učila International.
FIENBERG, Anna: **Zbirka Taši**. Dob pri Domžalah: Miš.
HERGÉ: **Zbirka Tintin in njegove pustolovščine**. Tržič: Učila International.
JENNINGS, Paul: **Gizmo in Vrni se, Gizmo**. Dob pri Domžalah: Miš.
MANČEK, Marjan: **Zbirka Hribci**. Ljubljana, DZS.
McGANN, Oisín: **Zbirka Odštekani dedek**. Dob pri Domžalah: Miš.
MUSTER, Miki: **Zbirka Jubilejna izdaja stripov Miki Muster**. Ljubljana: Delo.
PILKEY, Dav: **Zbirka Kapitan Gatnik**. Ljubljana: Mladinska knjiga.

VIR: KOŠAK-BABUDER, M. 2007. *Kriteriji za določitev bralnega gradiva za oklevajoče bralce in bralce z disleksijo*. V: Spletno glasilo Ostržek 12 (online) (uporabljeno 9. 1. 2008) Dostopno na: <http://bralnaznacka.si/index.php?Stran=4&stevilka=12&podstran=2> (povzeto 8. 11. 2010)

5 BRALNE UČNE STRATEGIJE

Branje je pri usvajanju znanja ključnega pomena, zato je pomembno, da bralec pozna tiste bralne učne strategije, ki mu omogočajo, da informacije spozna ter jih zna, glede na namen, tudi izbrati in posledično učinkovito izrabiti.

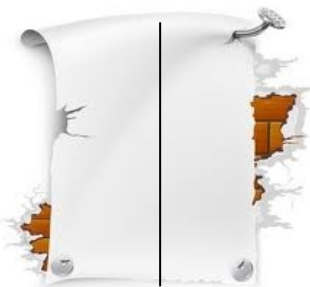
Številni otroci pristopajo k učenju brez pravih strategij, zato utegnejo imeti težave zlasti v višjih razredih osnovne šole, ko pridobivanje znanja iz učbenikov postane bolj ali manj nujno. V želji, da bi bilo njihovo učenje karseda učinkovito, da bi se v številnih informacijah znašli in uspeli prepoznati ter uporabiti le najpomembnejše, vam bova predstavili nekaj kompleksnih bralnih učnih strategij, ki jih po navadi uporabljamo pri bolj zahtevnih bralnih nalogah. Skupaj z otrokom izberite tisto, ki mu, glede na njegov učni stil in zmožnosti, najbolj ustreza.

PAUKOVA STRATEGIJA (Walter Pauk, 1973)

Strategija je posebno primerna za učence višje stopnje osnovne šole, pa tudi pozneje. Je preprosta in učinkovita. Učencem pomaga zlasti pri samostojnem učenju iz učbenikov, ki je v učnem procesu ključnega pomena.

- opis strategije

1. Otrok si poleg besedila vzame prazen **list papirja** in ga **s črto razdeli** na dve koloni.



2. Besedilo **prvič** le pozorno **prebere**.

3. Pri **drugem** branju si **izbere pomembne informacije** (npr. 1–2 povedi) in jih zapiše **v levo kolono**.

4. Ko konča zapis v levi koloni, se vrne na začetek in v **desno kolono** zapiše le najbolj **ključne besede ali fraze**.

5. Nato list **prepogne** (ali prekrije levo stran) in s pomočjo **desne kolone ponavlja besedilo**. Če tega ne zmore, se vrača s pogledom na levo stran lista, kjer so informacije bolj popolne. Pri ponavljanju lahko ugotovi, da mora na levi ali desni strani kakšno informacijo še dopolniti, tako da pogleda v izvirno besedilo.

6. Snov lahko s tako predelanim besedilom pozneje še večkrat **hitro ponovi**.

METODA PV3P (Francis P. Robinson, 1941)

Metoda PV3P je ena najbolj učinkovitih učnih strategij za predelavo besedila, ki omogoča boljše razumevanje učnega gradiva.

- opis strategije

Strategija ima 5 stopenj:

1. PRELETETI GRADIVO

Otrok:

- prebere **naslov** in si poskuša predstavljati, o čem bo govorilo besedilo
- pregleda **začetek in konec** besedila (vpogled v avtorjevo razdelavo idej in misli)
- usmeri pozornost na **podnaslove** (vpogled v strukturo besedila in ključne pojme)
- pregleda **slike, grafe in drugo slikovno gradivo** in prebere **napise**, ki spadajo k temu gradivu

2. VPRAŠATI SE

Otrok:

- naredi **seznam vprašanj**, na katera bi želel dobiti odgovor (glede na naslov, podnaslove, prvi, zadnji odstavek, ilustracije ipd.)
- naredi **napoved**, o čem bo besedilo (verjetno) govorilo (uporaba predznanja; določitev cilja branja; motivacija, ali je otrokova napoved točna ali ne)
- pove, **kaj bi se rad naučil** iz besedila (svoja pričakovanja zapiše na list)

3. PREBRATI

Otrok:

- pozorno **prebere besedilo** (krajša v celoti, daljša po smiselnih enotah) – otrok naj pozorno prebere uvodno poved; manj pomembne dele besedila (besedilo v manjšem tisku, opombe pod črto ipd.) naj samo preleti; **nove oz. neznane besede** naj si sproti **zapisuje in označuje** (pozneje bo skušal določiti pomen)

4. PONOVRNO PREGLEDATI

Otrok:

- poskuša sam ali s pomočjo odraslega **pojasniti pomen novih, neznanih besed**
- ponovno pregleda besedilo (daljša besedila razdeli na odstavke); določi **glavno misel oz bistveno sporočilo** posameznega dela besedila (izlušči bistvene informacije)

5. POROČATI

Otrok:

- skuša povedati, **o čem govori besedilo** (odgovarja na lastna vprašanja, ki si jih je zastavil na drugi stopnji; odgovarja na vprašanja staršev, ki ga sprašujejo po bistvu, podrobnostih, zaporedju dogodkov itd.)
- napiše **kratek povzetek** prebranega (lahko po odstavkih)

STRATEGIJA VŽN: Kaj Vemo? Kaj Želimo izvedeti? Kaj smo se Naučili? (Donna M. Ogle, 1989)

Strategija VŽN je primerna za vse starosti otrok. Je kompleksna in zajema vse faze bralnega procesa (pred branjem, med njim in po njem). Posebno primerna je za vsebine, o katerih otrok že veliko ve. Uporabna je tudi pri slabo strukturiranih besedilih, saj poskrbi za boljšo strukturo informacij.

- opis strategije

Strategija ima 3 stopnje z dodatki. Največji poudarek je na predbralnih dejavnostih.

Otrok oblikuje tabelo, ki jo sproti izpolnjuje.

V: Kaj že vemo?	Ž: Kaj želimo izvedeti?	N: Kaj smo se naučili?

1 PRED BRANJEM

MOŽGANSKA NEVIHTA

Otrok:

- pove, kaj o posamezni temi **že ve** (iskanje asociacij ...)
- **ideje** (v nižjih razredih lahko povedi, v višjih razredih ključne besede) vpiše v **prvo kolono** tabele

KATEGORIZIRANJE

Otrok:

- oblikuje **pojmovne mreže** (poveže pojme, ki spadajo skupaj)



Pojmovna mreža je grafična ponazoritev besedila za prikaz odnosov med pomembnimi pojmi. Oblika je odvisna od strukture besedila. Mlajši otroci lahko izdelajo pojmovno mrežo za učno snov v celoti, starejši pa lahko oblikujejo pojmovno mrežo samo za določene dele učne snovi. Pojmovna mreža se oblikuje tako, da se v sredini ali na vrhu zapiše ključna beseda, okrog pa se razvrstijo vsi tisti pojmi, ki ključno besedo razlagajo, pojasnjujejo ipd.

NAPOVEDOVANJE

Otrok:

- predvideva, katere **temeljne kategorije** bi lahko avtor vključil v besedilo oz. kaj bo avtor besedila posebej poudaril
- **novе kategorije** doda kategorijam, ki izhajajo iz njegovega predznanja

POSTAVLJANJE VPRAŠANJ

Otrok:

- pove, **kaj želi izvedeti**; ideje vpiše v **drugo kolono tabele**; vprašanja lahko **oštevilči** (na ta način jih bo lažje povezal z odgovori)

2 MED BRANJEM

BRANJE

Otrok:

- pozorno **prebere besedilo** (krajša besedila v celoti, daljša po smiselnih enotah)

- bere aktivno, išče **nove informacije** in **odgovarja na vprašanja**, ki si jih je zastavil pred branjem
- branju sledi **pogovor** (pojasnjevanje informacij, nejasnosti, novih pojmov ipd.)

3 PO BRANJU

PISANJE ODGOVOROV (POVZETKOV ...)

Otrok:

- zapiše **odgovore** na zastavljena vprašanja (v tretjo kolono tabele)
- v kolikor je namen strategije le poiskati odgovore na vprašanja iz druge kolone, se strategija na tem mestu konča
- otrok lahko tabeli doda tudi četrto kolono: **Kaj se je še treba naučiti?**
Odgovore lahko poišče v raznih priročnikih ...



Več si lahko ogledate na naslednjih straneh:

programi za razvoj pismenosti: <http://www.acs.si/index.cgi?m=51&id=137> (povzeto dne 8. 11. 2010)

<http://www.drustvo-bravo.si/web/>

http://www.cvzu-pomurje.si/egradiva/ucimo_se_uciti/index.htm

<http://www.disleksija.si/>

<http://www.zd-lj.si/zdlj/images/stories/zlozenka3.pdf>

<http://www.viva.si/Nevrologija/5896/Disleksija-Te%C5%BEave-pri-branju-pisanju-in-%C4%8Drkovanju>

http://www.uciteljska.net/ucit_search_podrobnosti.php?id=538

PRIPRAVILI:

Jasmina Breznik
Jasmina Nose

Literatura:

Dolinšek – Bubnič, M. 1999: Beri in se pogovarjaj z mano! Ljubljana: EPTA.

Košak Babuder, M. 2004: Priporočila za prilagoditev bralnega gradiva. Bilten društva Bravo, letnik 1, številka 1.

Pečjak, S. 1999: Osnove psihologije branja. Spiralni model kot oblika razvijanja bralnih sposobnosti učencev. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Pečjak, S., Gradišar, A. 2002: Bralne učne strategije. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Pečjak, S., Bucik, N., Gradišar, A., Peklaj, C. 2006: Bralna motivacija v šoli: merjenje in razvijanje. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.